

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Snížení výživného kvůli poklesu příjmů v koronavirové době?

Média jsou plná článků o blížící se post-koronavirové krizi, v nichž nás ekonomové varují před rostoucí nezaměstnaností a upozorňují na možné propouštění zaměstnanců. Stejně pochmurné jsou reportáže o samozivitelkách (případně samozivitelů), na které krize doléhá ještě výrazněji, neboť nemají onu „vatu“, která by změkčila propad jejich příjmů.

Skutečnost, že nezanedbatelné části populace klesly příjmy, je zřejmá. Výše příjmů, respektive majetkové poměry, možnosti a schopnosti rodiče, který je povinen výživné hradit, je přitom pro stanovení částky výživného zásadní. Soud je povinen v dostatečné míře zjistit majetkové poměry rodiče a na základě jejich výše následně určí výživné, které je rodič zpravidla od právní moci rozsudku povinen hradit k rukám druhého rodiče (případně na spořicí účet dítěte, pokud to výše příjmů umožňuje). Opětovné posouzení výživného je běžnou agendou opatrovnických soudů, přičemž mnohem častěji se tak děje na základě návrhu na zvýšení částky; naopak návrhů na snížení výživného je pak citelně méně. Pokud od posledního rozhodování soudu uplynuly alespoň dva roky, nebo došlo k jiné změně poměrů odůvodňující zvýšení výživného (např. dítě nastoupilo do ZŠ, SŠ, VŠ, atd.), tak soud zpravidla konstatuje naplnění předpokladů pro nové posouzení a výživné upraví. Nezřídka kdy přitom přistoupí i ke zvýšení zpětnému a povinnému rodiči tak vyčíslí dluh na výživném, který je třeba ve stanovené lhůtě uhradit (nejčastěji ve splátkách splatných společně s běžným výživným). Ohledně snižování výživného je situace složitější. Ze našich zkušeností plyne, že k němu soudy přistupují velmi obezřetně a okolnosti, tvrzené povinným rodičem v návrhu, podrobují pečlivému zkoumání.

Nezletilé děti mají zpravidla ekonomicky aktivní rodiče ve věku cca. 30-50 let, u nichž má příjmová křivka standardně vzrůstající tendenci. S přibývajícimi roky roste jejich kvalifikace a pracovní zkušenosti, mají více příležitostí, a čím jsou děti starší, tím více energie rodiče mohou věnovat práci. Cena takového rodiče na trhu práce tedy zpravidla roste, čímž se zvyšuje i jeho schopnost hradit vyšší výživné. Životní změny však přicházejí kolikrát velmi rychle a mimo naši kontrolu, a tudíž nelze vyloučit ani vývoj opačný, tj. pokles příjmů a celkové snížení životní úrovně rodiče povinného výživou. Pro klienty jsme již řešili snížení výživného z důvodu nastalé invalidity, skončení lukrativního pracovního pobytu v zahraničí či ukončení výkonu funkce člena statutárního orgánu. Všechny tyto okolnosti prokazatelně vedly ke snížení příjmů a tudíž i možností rodiče hradit výživné vyměřené soudem v předchozím řízení.

Důvodem ke změně vyživovací povinnosti rodičů je jen taková změna okolností, za nichž bylo dosud výživné určeno, jež se výraznějším způsobem projeví v poměrech účastníků[1]. Důvodem pro snížení výživného není jakýkoliv pokles příjmů, ale pouze takový, jež ovlivní celkovou majetkovou situaci povinného, a to ještě nikoli krátkodobě[2]. Z uvedeného tedy vyplývá, že při posuzování návrhu na snížení výživného je třeba zvážit, zda **pokles v příjmech představuje výraznou změnu v celkové majetkové situaci povinného a zda má tato změna dlouhodobý charakter**. Nemělo by se tedy jednat o krátkodobý výpadek příjmů v rádech několika málo měsíců, např. jen po dobu, po kterou trvala nouzový stav. Je nutné také počítat s tím, že od podání návrhu do existence pravomocného rozhodnutí soudu může uplynout několik dalších měsíců, možná i rok či více. Soud sice může snížit výživné i zpětně, a to od doby, kdy ke změně poměrů na straně povinného rodiče došlo, avšak platí,

že v případě nezletilých dětí se spotřebované výživné nevrací. Pokud se tedy povinný rodič dostane do takové finanční situace, kdy už skutečně není schopný ze svých příjmů výživné ve výši stanovené soudem zaplatit, měl by situaci řešit rychle. Pokud je pravděpodobné, že nepříznivý stav bude mít delšího trvání a nejedná se jen o krátkodobý výpadek, pak je nasnadě podat co nejdříve návrh na snížení výživného. Přitom by ale návrhovatel neměl zapomínat na to, že i přes podaný návrh jeho vyživovací povinnost stále trvá (v původní výši), a to až do doby právní moci nového rozsudku, kterým soud výši výživného upraví nově (pakliže návrh nezamítne jako nedůvodný). Fakticky ale může nastat situace, kdy povinný rodič skutečně není schopný výživné hradit, protože jednoduše opravdu nemá z čeho. Mnoha profesím se příjmy propadly v podstatě ze dne na den o desítky procent, přičemž náklady na bydlení, jídlo a základní potřeby zůstaly stejné, případně se snížily jen nepatrně. Existují sice různá kompenzační opatření vlády, nicméně ne každý na ně dosáhne a zdaleka ne vždy plně vyrovnají skutečný rozdíl v příjmech.

Pokles příjmů samozřejmě může postihnout i rezidentního rodiče, tj. toho, s nímž dítě bydlí. Ten nemá možnost si své výdaje na dítě snížit soudně; dítě prostě musí něco jíst, někde bydlet a v něčem chodit. Dále jsou tu výdaje na zdravotní péči, školní potřeby, mimoškolní aktivity, atd. U některých z nich je možné se uskrovnit – dítě prostě přestane chodit na tenis nebo jezdit na koních. Některé výdaje ale omezit nelze, nebo jen částečně a do určité míry. Není pak žádoucí, aby pak veškerá zodpovědnost související s úhradou oprávněných potřeb nezletilého dítěte byla přenášena na toho rodiče, jemuž bylo dítě svěřeno do péče a který se musí o dítě postarat. Nikdo se ho přitom neptá, zda na to jeho příjmy stačí, či nikoliv. Ústavní soud připomíná, že zodpovědnost za zajištění oprávněných potřeb dítěte zůstává i po rozchodu rodičů *základní povinností obou rodičů, k čemuž musí oba rodiče nadále vynaložit veškeré úsilí, a to i na úkor svých ryze vlastních zájmů*^[3].

Pakliže se naplní premisy prognostiků ohledně budoucího vývoje naší ekonomiky, je možné předpokládat zvýšení počtu návrhů na snížení výživného hrazeného na nezletilé dítě. Navrhující rodič však musí počítat s tím, že soudy budou pečlivě zkoumat jeho komplexní majetkovou situaci, charakter a rozsah tvrzeného poklesu příjmů (jeho dlouhodobost či krátkodobost) a absenci reálné možnosti výhodnějšího zaměstnání či jiné výdělečné činnosti. Zjišťovat by měl také podrobnosti ohledně životního stylu povinného, protože to je praktický a spolehlivý ukazatel toho, s jak vysokými příjmy rodič ve skutečnosti disponuje (bez ohledu na předložené „optimalizované“ daňové priznání).

Závěrem lze tedy téma shrnout tak, že soud ke snížení výživného přistoupí pouze tehdy, je-li pokles v příjmech povinného rodiče výrazný, dlouhodobý a došlo-li k němu bez zavinění povinného rodiče, přičemž tento nemá možnost pokles kompenzovat z jiných zdrojů. V opačném případě jsou šance na úspěch takového návrhu zásadně sníženy.

JUDr. Jitka Korejzová,
advokátka

ADVOKÁTNÍ KANCELÁŘ

**JANSTA
KOSTKA**

[Advokátní kancelář Jansta, Kostka spol. s r.o.](#)

Těšnov 1
110 00 Praha 1

Tel.: +420 221 875 402-9

Fax: +420 221 875 401

e-mail: kancelar@jansta-kostka.cz

[1] Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR ze dne 30.6.1966, sp.zn 5 Cz 67/66.

[2] Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR ze dne 30.6.1966, sp.zn 5 Cz 67/66.

[3] Nález Ústavního soudu ze dne 18.4.2018, sp. zn. III ÚS 2324/17.

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Nový zákon o veřejných dražbách, aukce a obálkové metody](#)
- [Pohled přes hranice - natáčení pornografických klipů jako důvod výpovědi z nájmu bytu](#)
- [Nařízení EU o umělé inteligenci a jeho dopady na využití jazykových modelů v advokátní praxi](#)
- [Revize zájezdové směrnice: co přináší, co hrozilo a co to znamená pro praxi](#)
- [Kupní smlouva o převodu nemovitosti bez uvedení výše kupní ceny](#)
- [Druhá „tlačítková novela“: povinné tlačítko pro odstoupení od smlouvy](#)
- [Souhlas s veřejným užíváním pozemku jako překážka nároku na bezdůvodné obohacení - nález Ústavního soudu sp. zn. I. ÚS 2541/25](#)
- [Kupní smlouva bez přesného určení kupní ceny](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 36.: Doložka o mlčenlivosti](#)
- [Detekce podezřelého obchodu v kontextu hazardních her](#)
- [AI omnibus](#)